

OSASAIRAUSPÄIVÄRAHA JA TAPATURMAVAKUUTUS

Vuoden 2007 alusta tulivat voimaan sairausvakuutuslain (459/2006) ja työsopimuslain (460/2006) muutokset, joilla mahdollistetaan osasairauspäivärahan käyttöönotto. Säännösten voimaantulo ei ole aiheuttanut muutoksia tapaturmavakuutuslakiin, mutta se on tuonut uudenlaisia tilanteita tapaturmavakuutuslain perusteella maksettavaan päivärahaan.

Neljän viikon päivärahaa koskevat TVL:n kiertokirjeen 24/92 ohjeet ovat siis edelleen voimassa.

1. Sairausvakuutuslain mukainen osasairauspäiväraha

Sairausvakuutuslain (459/2006) ja työsopimuslain (460/2006) muutoksien johdosta työntekijä voi palata pitkältä sairauslomalta töihin ja työskennellä osa-aikaisesti saaden työntantajalta palkan osa-aikatyöstä ja Kelan maksaman osasairauspäivärahan. Osasairauspäiväraha on työntekijän ja työnantajan välinen vapaaehtoinen järjestely, josta sovitaan erillisellä osa-aikatyösopimuksella. Kelan maksaman päivärahan suuruus on aina 50 % sopimusta edeltäneen sairauspäivärahan määrästä.

Osasairauspäiväraha voidaan myöntää työkyvyttömälle, 16–67-vuotiaalle kokoaikatyössä olleelle työntekijälle tai yrittäjälle. Vakuutetun on tullut olla sairauspäivärahapäivällä yhdenjaksoisesti 60 arkipäivää välittömästi ennen osasairauspäivärahalle siirtymistä.

Työajan ja palkan on vähennyttävä 40–60 % aiemmasta, yrittäjällä työmäärän tulee vähentyä 40–60 %. Työn väheneminen voi olla päivittäistä tai viikoittaista.

Osasairauspäivärahaa maksetaan vähintään kahdelta viikolta ja enintään 72 arkipäivää. Enimmäisaikaan lasketaan kaikki osasairauspäivärahapäivät viimeiseltä kahdelta vuodelta.

Osasairauspäivärahaa ei makseta työnantajalle.

2. Tapaturmavakuutuksen päivärahan ja osasairauspäivärahan suhde

Tieto vahingoittuneen osasairauspäivärahasta ei välttämättä ilmene korvauskäsittelyn alkuvaiheen asiakirjoista. Jos kuitenkin asiakirjoista ilmenee viitteitä siitä, että vahingoittunut saattaa olla osasairauspäivärahalla, on asia tarkistettava työnantajalta, ja tarvittaessa ilmoitettava Kelaan työtapaturmasta ja vahingoittuneelle myönnettävästä päivärahasta, jotta Kela voi ottaa sen vähennyksenä huomioon ja /tai periä vastaavalta ajalta liikaa maksamansa osuuden vahingoittuneelle myönnettävästä korvauksesta.

Osasairauspäivärahalla oleminen työtapaturman sattuessa ei vaikuta oikeuteen saada korvausta tapaturmavakuutuslain nojalla, eikä se vaikuta myöskään tapaturmavakuutuslain mukaisen työkyvyttömyyden arviointiin. Verrattuna tavanomaiseen tapaturmatilanteeseen osasairauspäiväraha vaikuttaa sen sijaan tapaturmapäivärahan suuruuteen lyhyen ajan päivärahasa.

Tapaturmavakuutuksessa lyhyen ajan päiväraha korvattavan ansionmenetyksen perusteena on sairausajan palkka tai tapaturmaa edeltävät 4 viikon ansiot.

Osasairauspäivärahakaudella työnantaja ei maksa erikseen sairausajan palkkaa osasairauspäivärahan perusteena olevan työkyvyttömyyden vuoksi, vaan ainoastaan palkkaa osaaikaisesta työstä.

Kun työtapaturma sattuu osasairauspäivärahakaudella, Kelan menettely päivärahan osalta riippuu siitä, onko työkyvyttömyysaika sairastumispäivä mukaan luettuna alle vai yli kymmenen arkipäivää.

Sairausvakuutuslain 8 luvun 11 §:n mukaan, jos vakuutetun oikeus osasairauspäivärahaan päättyy kesken osasairauspäivärahakauden sairauden, työsuhteen päättymisen tai muun vastaavan syyn vuoksi, vakuutettu palaa takaisin sairauspäivärahalle jäljellä olevia osasairauspäivärahapäiviä vastaavaksi ajaksi.

Tästä säännöksestä huolimatta Kela kuitenkin maksaa silloin, kun kyseessä on tilapäinen työkyvyttömyys, edelleen osasairauspäivärahaa. Tilapäinen työkyvyttömyys tarkoittaa sairastumispäivää ja sitä seuraavaa 9 arkipäivää.

Jos työkyvyttömyys ylittää 10 arkipäivää, tulee harkittavaksi työsopimuslain 2 luvun 11 a §:n 2 momentin tarkoittama osa-aikatyösopimuksen päättäminen. Tässä tilanteessa Kelan osasairauspäiväraha päättyy ja vakuutettu palaa takaisin täydelle sairausvakuutuslain mukaiselle päivärahalle jäljellä olevia osasairauspäivärahapäiviä vastaavaksi ajaksi.

Työnantajan velvollisuus sairausajan palkan maksamiseen määräytyy työsopimuslain 2 luvun 11 §:n tai työnantajaa sitovan työehtosopimuksen mukaan. Näin menetellään myös silloin, kun työtapaturma aiheuttaa työkyvyttömyyttä.

Sairausvakuutuslain muutosta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 227/2005) todetaan nimenomaisesti, että osa-aikatyön perusteella maksettava sairausajan palkan lisäksi työntekijällä on oikeus osasairauspäivärahaan. Tällä perusteella voitaneen katsoa, että työtapaturman sattuessa osasairauspäivärahalla olevalle työntekijälle, työnantajan tapaturman johdosta maksaman sairausajan palkan perusteena on osa-aikatyön palkka.

3. Erilaiset tilanteet lyhyen ajan päivärahakaudella

3.1 Työnantaja maksaa sairausajan palkkaa

Kun työnantaja maksaa sairausajan palkkaa, päiväraha määräytyy normaalisti TapVakL 16 a §:n nojalla.

Jos sairausajan palkkaa maksetaan koko 28 päivään sisältyvältä työkyvyttömyysajalta, päiväraha on sairausajan palkan suuruinen.

Tapaturma-asiaiden korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiaiden korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiaiden korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydettävä tapaturma-asiaiden korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

Jos sairausajan palkkaa maksetaan vain osalta 28 päivään sisältyvän työkyvyttömyyden ajalta, päivärahan perusteena siltä ajalta, jolta sairausajan palkkaa ei makseta, ovat ansiot enintään neljän viikon ajalta ennen tapaturmaa.

Jos työnantaja maksaa osasairauspäivärahakaudella sattuneen tapaturman vuoksi sairausajan palkkaa, perustuvat sekä sairausajan palkka että sen myötä myös tapaturmavakuutuksen päiväraha osasairauspäivärahakauden palkkaan, joka on siis tasoltaan 40 - 60 % koko-aikatyön palkasta.

3.2 Työnantaja ei maksa sairausajan palkkaa, tapaturma sattuu ensimmäisenä osasairauspäivärahapäivänä

Työsopimuslain 2 luvun 11 §:n mukaan työntekijällä, joka on sairauden tai tapaturman vuoksi estynyt tekemästä työtään, on oikeus sairausajan palkkaan. Jos työsuhte on jatkunut vähintään kuukauden, työntekijällä on oikeus saada esteen ajalta palkkansa sairastumispäivää seuranneen yhdeksännen arkipäivän loppuun, enintään kuitenkin siihen saakka, kun hänen oikeutensa sairausvakuutuslain mukaiseen päivärahaan alkaa. Sairausajan palkalla korvataan tänä ajanjaksona toteutuva ansionmenetyks. Työehtosopimuksilla on voitu laajentaa sairausajan palkanmaksuvelvollisuutta mm. siten, että työtapaturmatilanteissa se on laajempi kuin sairaustapauksissa. Todennäköistä kuitenkin on, että silloin, kun työtapaturma sattuu osasairauspäivärahalla olevalle työntekijälle, työnantajalla ei yleensä enää ole velvollisuutta maksaa sairausajan palkkaa.

Koska osasairauspäivärahalle voi jäädä pääsääntöisesti vasta sen jälkeen, kun on ollut 60 päivää täydellä sairauspäivärahalla, työansioita ei käytännössä ole tapaturmaa edeltäneeltä neljältä viikolta työtapaturman sattua ensimmäisenä työpäivänä. Vaikka työnantajan sairausajanpalkan maksuvelvollisuus olisi jatkunut osasairauspäivärahalle siirtymiseen asti, ei sitä voida käyttää tapaturmavakuutuslain mukaisen päivärahan perusteena, koska kyseessä ei ole työansio.

Tässä tilanteessa vahingoittuneelle maksetaan osa-aikatyön palkan (työpäivän palkan) perusteella laskettu päiväraha, kuitenkin vähintään vähimmäisvuosityöansion perusteella määräytyvä päiväraha. Ansioita ei koroteta kokoaikatyön ansioiksi. Tilanne rinnastuu TVL:n kiertokirjeen 24/92 ohjeen mukaiseen tilanteeseen, jossa työsuhte on juuri alkanut ja jolloin päivärahan perusteena käytetään työpäivän palkkaa.

3.3 Työnantaja ei maksa sairausajan palkkaa, tapaturma sattuu myöhemmin

Koska työnantaja ei maksa sairausajan palkkaa, määräytyy tapaturmavakuutuksen päiväraha tapaturmaa edeltävän enintään neljän viikon työansioiden perusteella, tai mikäli osa-aikatyösopimus on kestänyt tätä lyhyemmän ajan, tämän työsuhteen ansioista. Osasairauspäivärahakaudesta tehdään aina erillinen määräaikainen työsopimus.

Tapaturmavakuutuslain mukainen päiväraha perustuu siis tällöinkin työtuloon, joka on 40–60 % kokoaikatyön ansioista.

4. Päiväraha työkyvyttömyyden jatkuessa yli 4 viikkoa

Tapaturmavakuutuslain mukainen päiväraha sen jälkeen, kun on kulunut neljä viikkoa tapaturman sattumisesta, määräytyy aina vuosityöansion perusteella.

Koska osasairauspäiväraha on poikkeuksellinen jakso ansiohistoriassa, sillä ei ole merkitystä vuosityöansion määräytymisessä, vaan vuosityöansio määräytyy normaalisti tapaturmavakuutuslain 28 §:n säännösten mukaisesti.

5. Tapaturmavakuutuksen ansionmenetyskorvauksen vähentäminen Kelan korvauksesta (yhteensovitus)

5.1. Tilapäinen työkyvyttömyys (enintään 1 + 9 arkipäivää tapaturmasta)

Kelalla on oikeus vähentää maksamastaan päivärahasta saman työkyvyttömyyden perusteella muun lain nojalla maksettava ensisijainen etuus, kuten tapaturmavakuutuslain perusteella maksettava ansionmenetyskorvaus.

Tapaturmavakuutus on ensisijainen Kelan korvauksiin nähden. Tapaturmavakuutuslain mukainen päiväraha määräytyy omien sääntöjensä mukaan, ja Kela ottaa sen huomioon vähennyksenä maksaessaan joko osasairauspäivärahaa tai täyttä sairauspäivärahaa.

Vahingoittuneelle maksettava tapaturmapäiväraha vähennetään Kelan kannan mukaan myös em. tilapäisen työkyvyttömyyden ajalta osasairauspäivärahasta sillä perusteella, että kysymys on saman työkyvyttömyyden perusteella samaan aikaan maksettavasta ansionmenetyskorvauksesta.

Tilapäisen työkyvyttömyyden ajalta työntekijä on oikeutettu
- lyhyen ajan päivärahaan, joka määräytyy edellä kerrottujen perusteiden mukaan sekä
- Kelan osasairauspäivärahaan, josta Kela vähentää tapaturmavakuutuksen päivärahan

Tapaturmavakuutuslain mukaisesta päivärahasta vakuutuslaitos maksaa työnantajalle sen mahdollisesti maksamaa sairausajan palkkaa vastaavan osuuden.

5.2. Pitempiaikainen työkyvyttömyys (yli 10 arkipäivää)

Työkyvyttömyyden ylittäessä 10 arkipäivää, voidaan osasairauspäiväraha-ajalle sovittu määräaikainen työsopimus päättää, jolloin henkilö palaa täydelle sairausvakuutuksen päivärähälle. Tapaturmapäiväraha on edelleenkin osa-aikatyön mukainen 4 viikon ajan tapaturmasta.

Kela vähentää edelleen tapaturmapäivärahan maksamastaan sairauspäivärahasta.

Työtapaturman aiheuttaman työkyvyttömyyden ylittäessä neljä viikkoa, tapaturmavakuutuksen päiväraha määräytyy vuosityöansion perusteella, ja vastaa tällöin koko-aikatyön an-

Tapaturma-asiain korvauslautakunta on lakisääteinen elin, jonka tehtävänä on edistää tapaturmavakuutuslain mukaisen korvaustoimen yhtenäisyyttä antamalla yleisohjeita ja lausuntoja. Tapaturma-asiain korvauslautakunnan toimintaa sääntelevät tapaturmavakuutuslain (608/1948) 30 b § 1 mom, 30 c ja 30 d §, valtioneuvoston asetus tapaturma-asiain korvauslautakunnasta (965/2002) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetus asioista, joista vakuutuslaitoksen on pyydettävä tapaturma-asiain korvauslautakunnan lausunto (873/2002).

siotasoa. Tässä vaiheessa Kelan korvaus jää useimmiten pienemmäksi, joten Kelan päivärahaa ei enää jää maksettavaksi.

6. Muita erityistilanteita

Tapaturmavakuutuslain 57 §:n 1 ja 2 momenttien mukaisia yrittäjien tapaturmavakuutuksia ja 57 §:n 2 momentin mukaisia vapaa-ajan vakuutuksia koskevat samat säännöt kuin edellä on selostettu ottaen huomioon lisäksi, mitä vakuutusehdoissa on sanottu.

TAPATURMA-ASIAIN KORVAUSLAUTAKUNTA

Jaakko Hannula
puheenjohtaja